

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آنچه در این شماره ملاحظه می فرمایید:

شماره صفحه	عنوان
۴	• خیرهای اقتصادی
۸	• معدنی آزادسازی / دکتر غلامحسن عبیری
۱۳	• بررسی نقش استقلال بانک مرکزی در ثبات مالی یک کشور
۱۶	• نگاهی گذرا به سیاست های اعتباری بخش کشاورزی / بخش دوم / علی نایب حقیقی
۲۲	• جایگاه و نقش بخش مالی در اقتصاد و اقتصاد ایران / بخش سوم / ولی... کرمی تهری
۲۶	• بخشی در باره توانایی، تشکیلات و فرهنگ مالیاتی / بخش دوم / دکتر اسد... مرتضوی
-	• بانک های توسعه ای صنعتی و نقش آنها در فرایند توسعه / بخش چهارم / محمد بخشی و حسین شکیبی
۳۶	• در باره قراردادهای اعطای تسهیلات بانکی / بخش پانزدهم / اکبر پیروفر
۴۰	• فرصتی مناسب برای استقلال تعاونی های تحت حمایت!
۴۲	• خصوصی سازی و * رایش بیشتر به سوی بازار / دکتر مجتبی محمودیان
۵۰	• بخشی پیرامون مؤسسات مالی - اعتباری و ضرورت کنترل و نظارت بر عملکرد آنها / کمال الدین رنجبر
۵۴	• بانک توسعه آفتاب و مشکلات موجود / سیدحسین میرجلیلی
۵۹	• نسیبی برای پرسنل و پاسخ
۶۲	• تحولات اقتصادی / مجتهد مطالب

مجله اقتصادی و بانکی

۱۳۷۵ / ۶۸ صفحه

مجلس

۱۳۷۵

کتاب

بانک های اقتصاد

۵۹ / ۶۸

- صاحب ادبیات: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- مدیر مسئول: علی آقامحمدی
- سردبیر: محمدحسین دالایی
- صفحه آرایی: حدیث درخشان
- روابط عمومی و تبلیغات: حمید معینی / ۸۵۵۱۱۷
- امور فنی: جلال جوانمرد
- لیترنگ: می: پارگرافیک / ۶۳۵۶۸
- چاپ: صنوبر / برج شمیران / ۷۵۰۷۳۹۶
- نشر: ماهنامه: تهران / خرابان ۱ / سنی / شماره ۲ / طبقه ۲
- صندوق پستی ماهنامه: تهران / ۷۵۹ - ۱۳۱۴۵
- تلفن و فکس ماهنامه: ۸۷۹۹۶۵۸

مطالب لزوماً نظر بانک مرکزی نیست.

بانک توسعه آسیا و مشکلات موجود

سیدحسین میرجلیلی

بنگاه گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری فرانسه، چندی پیش و در جریان برگزاری کنفرانس سالانه بانک توسعه آسیا، موضوع عضویت	ایران در این بانک مجدداً مطرح شد و مقامات اقتصادی سازی از اعضای بانک توسعه آسیا خواستند که با عضویت ایران در این بانک موافقت کنند. به گفته یکی از	مقامات مزبور، توجه به نسبه وجودی این سازمان، پذیرش ایران به عنوان یک عضو موضوعی است که باید مورد توجه قرار گیرد. حال، با توجه به این مقدمات	چا دارد که خبراندک آن ارجح است. بانک توسعه آسیا بیشتر آشنای تازه های اقتصاد
---	---	---	---

بانک به نمایندگی از سوی گروهی از کشورهای، در هیئت مدیره حضور دارند. گفتنی است که طبق توافق میان کشورهای عضو گروه، برخی از مدیران مزبور درباره از یک کشور انتخاب می شوند و در برخی از گروه ها به سمت مدیر اجرایی به صورت دوری در اختیار کشورهای عضو گروه قرار می گیرد. رویهم رفته، هیئت مدیره از کشورهای منطقه و چهار مدیر از کشورهای غیرمنطقه ای هستند.

وظایف اصلی بانک توسعه آسیا عبارت است از: الف) اعضای و م و سرمایه گذاری در طرف سهام جهت پیشرفت اقتصادی و اجتماعی کشورهای در حال توسعه عضو.

ب) دادن کمک فنی و مشاوره ای برای آماده کردن و اجرای برنامه ها و پروژه های توسعه.

ب) ترغیب سرمایه گذاری های خصوصی و دولتی (ت) مساعدت در همه گیری سیاست ها و برنامه های عمرانی کشورهای عضو.

منابع مالی بانک توسعه آسیا از دو بخش سرمایه عادی (Ordinary Capital Resources) و وام های بلندمدت

● بانک توسعه آسیا اگر بتواند به موقع سیاسی تحمیلی از سوی کشورهای غیرمنطقه ای نایق آید. در آن صورت هم مشکل کمبود سرمایه را حل خواهد کرد. هم به اهداف اصلی خود نزدیکتر خواهد شد.

بانک توسعه آسیا در سال ۱۹۶۶ میلادی به منظور کمک به تسریع روند توسعه اقتصادی و اجتماعی در منطقه آسیا و اقیانوسیه، از طریق اعطای اعتبار و کمک های فنی، تاسیس شد. دفتر مرکزی بانک توسعه آسیا در شهر مانیل، پایتخت کشور فیلیپین قرار دارد. این بانک تا پایان سال ۱۹۹۴ میلادی دارای ۵۵ عضو بوده است که ۳۹ عضو آن را کشورهای منطقه ای و ۱۶ عضو آن را کشورهای غیرمنطقه ای (اروپایی و آمریکایی) تشکیل می دهند.

اعضای منطقه ای بانک توسعه آسیا عبارتند از: افغانستان، استرالیا، اندونزی، بنگلادش، بوتان، کامبوج، جمهوری خلق چین، جزایر کوک، نیجریه، هندوکش، هندوستان، ژاپن، کره، لائوس، مالزی، مالدیو، جزایر مارشال، میکرونزی، مغولستان، میانمار (برمه)، نورو، تایلند، تایل، ژاپن، پاکستان، کینه نو، پاپوا، فیلیپین، سنگاپور، سریلانکا، تایوان، تایلند، توگو، وانواتو، جمهوری سوسیالیستی ریشام، ساموای غرری، قزاقستان، قریزستان و جزایر سمعان. و اعضای غیرمنطقه ای آن بانک هم عبارتند از: آمریکا، سوئیس، کانادا، دانمارک، فنلاند، فرانسه، آلمان، ایتالیا، هلند، نروژ، اسپانیا، سوئد، سوئیس، انگلیس، ایالات متحده آمریکا و نروژ.

هیئت مدیره اجرایی بانک دارای ۱۶ مدیر اجرایی است. کشورهای این هیئت مدیره عبارتند از: آمریکا، ژاپن، سوئیس، فرانسه، آلمان، ایتالیا، هلند، نروژ، اسپانیا، سوئد، سوئیس، انگلیس، ایالات متحده آمریکا و نروژ.

بپذیر و ستفرض او و حرد ویژه (Special Funds) شامل
 بانک های ملی کشور های توسعه یافته عضو درآمد
 بانک جمع آوری شده و میانی که از سال های قبل از
 محل سرمایه برده اخت شده گذار گذاشته می شود تشکیل
 می شود.

بانک توسعه آسیا از زمان تاسیس تا پایان سال ۱۹۹۲،
 برای ۱۳۱ مورد عمیبات وام دهی، معادل ۴۲/۵ میلیارد
 دلار اعتبار عادی و توجیحی را در اختیار کشورهای در
 حال توسعه عضو قرار داده است. بخش های
 در پست کننده اعتبار و نسبت اعتبار اعطایی به هر بخش
 در پایان سال ۱۹۹۴ در جدول نشان داده شده
 است.

عمده ترین فعالیت های بانک توسعه آسیا پس
 از سال های ۵۴ - ۱۹۶۶ میلادی را به شرح زیر می توان
 بر شمره:

- اعطای ۵۱/۵ میلیارد دلار برای تامین مالی ۱۲۹۰
 پروژه، شامل ۲/۵ میلیارد دلار به صورت وام و ۲۴۴
 میلیون دلار برای سرمایه گذاری در سهام و ۴۵/۷ میلیون

▲ کشاورزی خریداری شده توسط کشاورز فیلیپینی، از
 محل منابع بانک توسعه آسیا، تحت عنوان پروژه اعتباری
 هزاره کی جک.

بخش های دریافت کننده وام از بانک توسعه آسیا

بخش	سهم درصدی
حمل و نقل و ارتباطات	۳۵.۸
انرژی	۲۴
کشاورزی و صنایع کشاورزی	۱۳/۲
بهره مندی های اجتماعی	۱۳/۲
جذب بخشی	۷/۵
صنعت و معادن غیر سوختی	۴/۳
تامین مالی	۲

مأخذ: بانک توسعه آسیا گزارش عملکرد سالانه ۱۹۹۴

دلار در پذیره نویسی سهام.
 * ۳/۸ میلیارد دلار اعطای کمک سی و ۴۶۵ میلیون
 دلار برای آماده سازی پروژه ها و ۳/۲ میلیون دلار برای
 اجرای پروژه ها و خدمات مشاوره ای و ۱۶۱ میلیون دلار
 برای فعالیت های منطقه ای.
 فعالیت های بخش بانک توسعه آسیا نیز بدین شرح
 است:

• **بخش کشاورزی و صنایع کشاورزی:** اجرای
 ۱۷۷ پروژه توسعه روستایی و آبیاری - ۹۲ پروژه شیلات،
 دامپروری و جنگلداری - ۱۲۲ پروژه غلات صنعتی،
 صنایع کشاورزی و خدمات حمایتی - ۸ پروژه تامین کود.
 * **بخش انرژی:** اجرای ۲۰۸ پروژه شامل ۱۷۵ پروژه
 نیرو برای تولید ۲۳ هزار مگاوات ظرفیت تولید که تقریباً
 ۸۵ درصد آن مبتنی بر منابع داخلی بوده است. همچنین
 احداث حدود ۲ هزار کیلومتر خطوط انتقال نیرو.

• **بخش صنعت و معادن غیر سوختی:** اجرای ۶۷
 پروژه، شامل ۶۰ پروژه صنعتی و ۷ پروژه در معادن
 غیر سوختی.

• **زیرساخت اجتماعی:** اجرای ۸۴ پروژه تامین آب
 که بیش از ۱۰۱ میلیون نفر از آن مستفیع می شوند -
 ۷۳ پروژه آموزشی در زمینه تاسیس و توسعه آموزش
 ابتدایی در بیمارستان و نهادهای آموزش حرفه ای - ۳۱
 پروژه جهت جمعیت فیزیکی و نهادی برای ساخت
 مسکن و ایجاد تسهیلات متعدد زیرساخت شهری - ۲۹
 پروژه بهداشتی و جمعیتی

• **بخش حمل و نقل و ارتباطات:** اجرای ۴۸ پروژه
 در بنادر بخش شیلات برای احداث، تعمیر، نوین سازی و
 توسعه تسهیلات بندری - ۱۱ پروژه تعمیر و نگهداری
 جاده های آسفالته و لری - ۹ پروژه آسفالته برای افزایش
 ظرفیت حمل بار - ۱۱ پروژه فرودگاهی برای توسعه و
 بهبود تسهیلات فرودگاهی - ۲۰ پروژه مسابزاتی.

اینک، پس از نگاهی گذرا به گذشته و عملکردهای
 بانک توسعه آسیا، متذکر می شود که قطعاً پذیرش اعضای
 جدید موجب افزایش سرمایه این بانک شده و روند
 توسعه آسیا را تسریع خواهد کرد، اما در این راه مراعاتی

وجود دارند که مهمترین آنها عبارتند از:

*** کمبود سرمایه:** مدیریت بانک توسعه آسیا اعلام داشته است که این بانک برای گسترش عملیات وام‌دهی، طی سال‌های ۹۸ - ۱۹۹۴ به ۲۰ میلیارد دلار استقراض از بازارهای پولی نیاز دارد. از این رو، افزایش سرمایه برای کسب اعتبار لازم جهت تحقق این هدف ضروری است. به رغم موافقت ژاپن و تقریباً تمامی اعضای بانک توسعه آسیا با این افزایش سرمایه، ایالات متحده آمریکا تاکنون با افزایش سرمایه مخالفت ورزیده است. آمریکا در ارتباط با دلایل و انگیزه‌های مخالفت خود، با اشاره به نسبت پس‌انداز برخی از کشورهای موفق در منطقه آسیا به تولید ناخالص داخلی آنها (که به ۳۰ درصد رسیده است) و با توجه به اینکه این نسبت برای آمریکا ۱۵ درصد و در جامعه اروپا ۲۰ درصد می‌باشد، معتقد است که انتقال منابع خارجی بیشتر به منطقه نسبت به استفاده از ذخایر موجود در منطقه باید در درجه دوم اهمیت قرار داشته باشد. در حالیکه افزایش سرمایه بانک از طریق پذیرفتن اعضای جدید و افزایش سرمایه بقیه اعضا می‌تواند توان اعتباردهی بانک توسعه آسیا را جهت تهییج رشد اقتصادی آسیا و توانمند شدن منطقه افزایش دهد.

به هر حال، در صورت تصویب افزایش سرمایه، کشورهای عضو تنها لازم است ۵ درصد از کل مبالغ آنرا پرداخت کنند و بقیه آن به صورت عندالمطالبه خواهد بود. اما واقعیت این است که یکی از علل اصلی مخالفت آمریکا با افزایش سرمایه بانک توسعه آسیا، همانا عدم توانایی آن کشور برای تامین منابع مورد نیاز می‌باشد، زیرا به رغم اینکه سهم پرداختی آمریکا در افزایش سرمایه از ۲۰۰ میلیون دلار تجاوز نمی‌کند، لیکن به موجب قوانین ایالات متحده، این کشور باید مجموع تعهدات پیش‌بینی شده خود در افزایش سرمایه را (که نزدیک به ۳ میلیارد دلار خواهد بود) به طور یکجا تخصیص بدهد. مسلماً چنین تعهدی برای کشوری مانند آمریکا که از یک بودجه نامتوازن، با نزدیک به ۲۵۰ میلیارد دلار کسری رنج می‌برد و با سیاست‌های کاهش هزینه دست به گریبان است، دشوار خواهد بود.

*** مخالفت اعضای غیرمنطقه‌ای با عضویت کشورهای منطقه:** این بانک در زمینه توسعه اقتصادی آسیا فعالیت می‌کند و طبیعی است که کشورهای آسیایی بخواهند تا در آن بانک عضویت داشته باشند، ولی یکی از موانع فعالیت بانک توسعه آسیا، موضوع مخالفت اعضای غیرمنطقه‌ای - مانند آمریکا - با عضویت کشورهای آسیایی بوده است. به عنوان نمونه، جمهوری اسلامی ایران در نوامبر ۱۹۹۱ درخواست عضویت در بانک توسعه آسیا را مطرح نموده، ولی ایالات متحده با این امر شدیداً مخالفت کرده و این وضعیت همچنان ادامه دارد و کشور ما هنوز نتوانسته است به عضویت این بانک توسعه‌ای منطقه‌ای درآید.

بدیهی است که این موضع خصمانه دلالت بر آن دارد که آمریکا مصمم است تا به هر طریق ممکن، از دستگیری کشور ما به منابع مالی برای توسعه اقتصادی جلوگیری کند و این در حالی است که عضویت جمهوری اسلامی ایران می‌تواند:

اولاً، به سرمایه بانک توسعه آسیا بیفزاید.
ثانیاً، قلمرو فعالیت بانک را توسعه دهد و سهم بزرگتری از آسیا را فراگیرد.
ثالثاً، بانک می‌تواند به اهداف خود نزدیک‌تر شده، روند توسعه منطقه غرب آسیا را تسریع بخشد.
رابعاً، با عضویت ایران در بانک توسعه آسیا، عملاً منابع مالی منطقه آسیا در جهت توسعه منطقه استفاد خواهد شد و وابستگی به منابع خارجی کاهش خواهد یافت.

*** روند کاهش کارایی پروژه‌ها:** یکی از موانع گسترش فعالیت بانک توسعه آسیا آنست که طی سال‌های اخیر، کارایی پروژه‌ها کاهش یافته است. مدیریت بانک با اذعان به روند کاهش کارایی فعالیت‌ها انجام‌شده، این وضع را بیشتر معقول توان مدیریت کشورهای وام‌گیرنده و شرایط دشوار داخلی و خارجی این کشورها می‌داند. به همین جهت، هیاتی از کارشناسان خبره بانک توسعه آسیا مأمور بررسی درباره علل کاهش کارایی پروژه‌ها شده‌اند و پس از پایان این بررسی‌ها، بانک توسعه آسیا می‌تواند به دنبال رفع مشکلات عملگردها بوده و موانع افزایش کارایی را برطرف کند.

توجه به این نکته نیز دارای اهمیت است که گرچه سرمایه کشورهای منطقه آسیا با توان برخی از کشورهای غیرمنطقه‌ای قابل رقابت نیست، ولی از آنجا که هدف بانک توسعه آسیا، حصول به توسعه در منطقه آسیاست؛ کشورهای غیرمنطقه‌ای بیشتر اهداف سیاسی را دنبال می‌کنند - مانند مخالفت‌های آمریکا با عضویت ایران در سال‌های اخیر - از اینرو، اقدام تعیین‌کننده‌ای که بانک توسعه آسیا می‌تواند داشته باشد، همانا پذیرش اعضای منطقه‌ای بیشتر و محدود کردن میزان دخالت‌های کشورهای غیرمنطقه‌ای در تصمیم‌های مربوط به منطقه آسیا است و تنها در این صورت است که می‌توان به توسعه بانک توسعه آسیا امیدوار بود، چرا که موفقیت بانک توسعه آسیا در گرو استقلال آن و رفع موانع موجود است

زیرنویس‌ها:

- 1) Asian Development Bank.
- 2) تاسیس بانک توسعه آسیا بنا به توصیه کمبود اقتصادی آسیا و پاسیفیک (اسکاپ) صورت گرفت.
- 3) بانک توسعه آسیا تاکید خاصی بر کشورهای توسعه‌یافته و سرمایه‌دار دارد.